

بررسی پیامدهای کاربرد اورانیوم ضعیف شده در جنگ‌های خلیج فارس ۱ و ۲*

دکتر عبدالحمید بهروزی^۱، دکتر فیروزه زارع فراشبندی^{۲*}

^۱ استادیار تکنولوژی پرتوشناسی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور، اهواز

^۲ مربی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور، اهواز

چکیده

زمینه: اورانیوم ضعیف شده (DU)، که از فرآیند غنی‌سازی اورانیوم طبیعی به دست می‌آید، در زمینه‌های مختلف نظامی و غیرنظامی به طور مثال در تولید پرتابه‌ها مانند گلوله، کلاهک جنگی موشک‌ها (به صورت غیر قانونی) مورد استفاده قرار می‌گیرد. مهمات تولید شده با استفاده از این فلز در جنگ‌های اخیر به ویژه جنگ‌های به وقوع پیوسته در منطقه خاورمیانه (خلیج فارس ۱ و ۲ و افغانستان) مورد استفاده قرار گرفته‌اند. به دلیل تأثیرات زیستی این ماده، پژوهش حاضر بر آن است تا با استفاده از روش علم‌سنجی، مقالات منتشر شده در مورد اثرات زیستی احتمالی اورانیوم ضعیف شده را مورد بررسی قرار دهد تا نوع و تعداد مقالات در این زمینه و نیز حدود و موضوعات مورد بحث و مؤلفه‌های اصلی آن را به دست آورد.

مواد و روش‌ها: نوع پژوهش اپیدمیولوژیک توصیفی و روش به کار رفته در آن، از نوع کمی (بررسی بسامد واژه‌ها) از طریق مراجعه به اصل مدارک و استفاده از روش علم‌سنجی می‌باشد. جامعه پژوهش شامل تمام مدارک نمایه شده در بانک اطلاعاتی پاب‌مد (Pubmed) در فاصله سال‌های ۱۹۹۱-۲۰۰۸ است که در عنوان یا کلیدواژه‌های خود دارای اصطلاح «اورانیوم ضعیف‌شده» و «جنگ خلیج» هستند.

یافته‌ها: بیشترین اثرات سوء این فلز که در مقالات مورد بررسی گزارش شده است بر روی دستگاه‌های تناسلی-ادراری، عصبی، و دستگاه قلبی-عروقی مشاهده شده است؛ هر چند به سایر دستگاه‌ها مانند دستگاه اسکلتی-عضلانی، غدد درون‌ریز، دستگاه ایمنی، و دستگاه تنفسی نیز اشاراتی با فراوانی کمتر شده است.

نتیجه‌گیری: وجود تناقضات بسیار در نتایج مطالعات انجام شده در خصوص تأثیرات زیستی و محیطی این فلز سبب شده است تا حجم گسترده‌ای از این مقالات، به‌منظور حصول اطمینان از تأثیرات ذکر شده در بالا، انجام مطالعات در طول یک دوره زمانی طولانی را توصیه نمایند تا تکرارپذیری نتایج مطالعات انجام شده و نیز اثرات دیررس احتمالی مورد بررسی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: جنگ خلیج فارس ۱، جنگ خلیج فارس ۲، اورانیوم ضعیف شده، اثرات بیولوژیکی

دریافت مقاله: ۸۸/۶/۱۸ - پذیرش مقاله: ۸۸/۸/۱۴

*این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی شماره ۸۷۱۱۰-U، مصوب دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، معاونت پژوهشی می‌باشد.

** اهواز، بلوار گلستان، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، دانشکده پیراپزشکی، اتاق ۲۲ Email: Firoozehz@yahoo.com